

terwijl de kamperfoelie de jonge blaadjes al heeft uitgespreid. Is het niet wonderlijk, al is het een gewoon verschijnsel, het teere groen uit die schijnbaar dorre takken te zien ontspruiten?

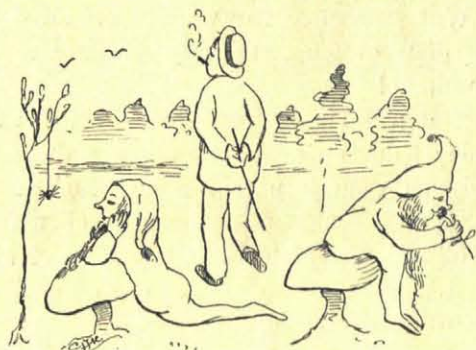
Lijsteis fluiten haar plechtig lied en roodborstjes zingen zoo aardig als ooit.

Op het Konenbergerveen hoor ik den klaagtoon der wulpen en het welluidende geroep der tureluurs..... de roerdomp zwijgt...

De morgen is voorbij.

Reeds snoeren korhoenders van de balderplaatsen huiswaarts, het gezang der vogels wordt zachter, de zon rijst hooger...

Ik zal in de zomervacantie nog eens gaan wandelen, om den roerdomp te hooren en den vos te zien.

Lintelo.

G. J. MEINEN.

DE LEVENDBARENDE MOERASSLAK.

(*Vivipara contecta* Mill).

Wie kennis wil maken met het fraaie weekdier, welks naam aan het hoofd van dit opstel staat, moet, gewapend met een schepnet,

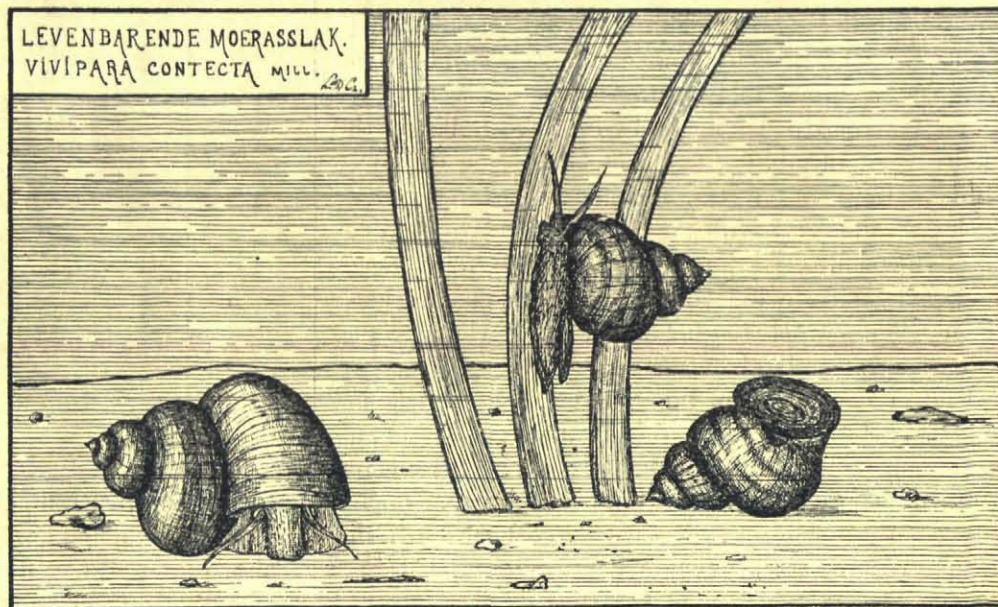
zijn geluk beproeven in een sloot of vaart met slijkerigen bodem en vooral goed diep scheppen. Doet hij dit, dan heeft hij veel kans, onder tal van andere slakken, ook *Vivipara contecta* buit te maken. Dit bijzondere mooie dier bezit, in volwassen toestand een kegelvormig uit een zes- of zevental windingen bestaand huisje, dat 40 m.M. hoog en 30 c.M. breed kan worden. Het is weer evenals dat der meeste slakken, rechts gewonden. De kleur ervan loopt nogal uiteen; zij kan van helderhoornkleurig variëren tot

een olijkleurig bruin. Ook is deze slak heel vaak begroeid met een dicht algenkleed, hetgeen niet te verwonderen is, want zij houdt zich bijna voortdurend op in den slijkerigen bodem van slooten en poelen, waar het wemelt van allerlei kiemen en microben. Over de schelp van een ideaalgekleurde vivipara loopen drie donkerbruine banden, die echter, naar mijn ervaring minstens evenveel maal ontbreken, als op het appèl aanwezig zijn. Doch hoe ook getint, de schelp van dit weekdier, is altijd fraai en het diertje altijd een sieraad voor een aquarium.

Wie een exemplaar dezer diersoort ziet kruipen, zal opmerken, dat het een ovaal plaatje draagt op de rugzijde van den voet. Dit is het dekseltje. De dienst ervan blijkt terstond als men het diertje aanraakt; dan vouwt zich de voet op, het lichaam trekt zich terug en het tamelijk sterke hoornplaatje sluit nauwkeurig de opening van het huisje af. *Vivipara* is zodoende heel aardig beschut tegen aanvallen van buiten, vrij wat beter dan de andere waterslakken.

Nog een ander voordeel heeft de moerasslak; zij behoeft nl. nooit als de andere boven te komen om adem te scheppen. Zij maakt toch deel uit van de groep der kieuwslakken, die, zooals de naam al aanduidt, ongeveer op dezelfde manier adem halen als de visschen. Vandaar, dat zij weken, maanden achtereen verblijf houdt op den bodem der slooten. Slechts bij warmen zonneschijn kruipt zij omhoog langs de waterplanten om zich een weinig aan de oppervlakte te gaan vermeien.

Strekt deze slak zich uit haar huisje, dan ziet men een donker gekleurd, met talloze goudgele stippen bezaaid lichaam, een slurfvormig snuitje, twee lange sprieten en twee korte steeltjes, aan de buitenzijde hiervan, die de oogen dragen. Onophoudelijk is zij bezig; de algen van de glaswanden van

van het aquarium af te wrijven met haar fijngebouwde radula, die reeds de grootste bewondering gaande maakte van Swammerdam; en die inderdaad behoort tot de fraaiste voorwerpen, welke men onder het microscoop kan waarnemen. Wie goed toeziet, merkt onder zijn slakken ook exemplaren op met een dikke rechterspriet. Dit zijn de mannetjes. Vivipara is namelijk niet hermaphroditisch zooals de meeste waterslakken, doch gescheiden geslachtelijk. En wat het wonderlijkst is van alles, dit dier brengt levende jongen ter wereld. Elk wijfje brengt in het voorjaar achtereenvolgens een 8-tal jongen voort, die bij hun geboorte reeds vier windingen hebben en wier schaal bedekt is met spiraalvormige rijen fijne haartjes. Wat het nut van dit haarkleed is, ligt tot nu toe volkomen in het duister. De jonge slakken verliezen het spoedig; slechts zelden ontmoet men half-

volwassen exemplaren, die er nog van voorzien zijn.

Soms kan het gebeuren, dat de zwarte kleurstof ontbreekt. Het geheele dier vertoont dan een prachtig geelroode tint en is een der mooiste waterslakken, waarmede iemand zijn aquarium kan opsieren. In Duitsland zijn reeds een vijftal vindplaatsen van deze *Vivipara forma flava* Hgm. bekend. Wie weet er een voor ons land?

Ten slotte vermelden wij nog, dat er in stroomend water een verwante soort voorkomt, *Vivipara fasciata* Müll., die bijzonder veel op de moeraslak lijkt en er slechts in ondergeschikte kenmerken van afwijkt en dat er voor *Vivipara contecta* een massa synoniemen bestaan. Eenige ervan zijn: *Vivipara vera*. Fzfd, *Paludina contecta* Mog. Tand. *Paludina vivipara* Roszm. et tutti quanti.

Amsterdam.

L. DORSMAN Cz.

DE SNOR OF NACHTEGAAL-RIETZANGER.

Een eeuw geleden kende de wetenschap dezen vogel nog niet en ook nu loopen vele menschen hem voorbij, zonder acht op hem te slaan. Toch is hij in 't geheel niet zeldzaam; in ons heele laagveengebied kan men hem verwachten, waar zich uitgestrekte rietvelden en met struikgewas begroeide moerassen bevinden.

Bij ons in 't Naardermeer geeft hij aan het moeraspark de voorkeur boven het rietveld en ook in de Ankeveensche plassen zat hij het meest in die prachtige boschjes beoosten de Oude Goog. In de Horstermeer zit hij zelfs in tamelijk droogland, maar dat is zeker een volhardende familie van vroeger dagen, die de plaats is blijven bezoeken, ofschoon de gelegenheid er veranderde.

Er moet een flinke, dichte rand zijn van lischdodden, biesen en riet, waartusschen ook het liesgras (*Glyceria aquatica*) niet ontbreken mag, want de snor maakt zijn nest het liefst van de breede, lintvormige bladeren van deze grassoort. Achter dat riet een drasse vlakte van drijvend terrein, bijeengehouden door een weefsel van wortelstokken. Daar maakt vooral de moerasvaren (*Polystichum Thelypteris*) zich nuttig. Waar die dicht opeen groeit, kunt ge rustig loopen, al borrelt er het zwarte veenwater ook soms over uw schoen. Minder betrouwbaar zijn de plekken, waar alleen veenmos groeit en bepaald interessant worden de terreinen met zeggebulten, waar een vlug mensch droogvoets over heen equilibreert, maar o wee, als je misstapt of uitglijdt. Moeraspaardenstaart, egelskop en hane-kammen duiden beslist gevaarlijke plekken aan; daar bevinden zich nog diepe, nog niet overdekte plasjes.

In dit „onland“ heeft de wind de wilgen gezaaid, waterwilg en bindwilg, ook elzen en esschen en toen die er eenmaal stonden, hebben de vogels er bramen gebracht, lijsterbessen, sneeuwbal, vogelkers en kamperfoelie met veenbes en roode boschbes. Zoo raakte het park begroeid en werd geschikt, om schuilplaats te bieden aan roode reiger en kiekendief, aan roerdampen en aan de muzikale bende van karekieten, rietzangers, rietgorzen, snorren en een enkel baardmannetje of blauwborstje.

Het is niet te gelooven, hoe spoedig zoo'n moeraspark wordt gevormd. In het Naardermeer is dat bijzonder gemakkelijk na te gaan, doordat het dertig jaar geleden voor het grootste gedeelte is drooggelegd en omgespit. En wat na het opgeven van de droogmakerij een kale watervlakte was, wedijvert nu in rijkdom van plantengroei en dichtheid van struweel met de meest oorspronkelijke lage venen van ons land.

In iederen hoek van dit gebied kunt ge den Snor hooren. Zoo ge even de riemen laat rusten hoort ge het vaste en zachte trillertje, lang aangehouden: één minuut, soms twee minuten, maar meestal veel korter. Het lijkt op den ratel van de nachtzwaluw, maar is veel zachter en gelijkmatiger. Bij den nachtzwaluw hoor je veel meer klank in 't geluid; duidelijk nu eens o, dan weer e; de snor geeft alleen: rrrrrrrr. Dit is ook 't geluid van den sprinkhaanrietzanger, een verwant van de snor, maar die maakt een veel hooger trillertje.

Ieder weet, dat ons oor slechts trillingen van een bepaalden tijdsduur kan waarnemen en wel tusschen $\frac{1}{16}$ en $\frac{1}{60000}$ seconde. De meeste menschen